

ἀντλῶν τὸν μῦθον, εἴτε ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς πάλιν ἢ Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, κατορθοῖ νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα ὑπὸ τὸ τοπικὸν πρῖσμα τῶν χρόνων του καὶ νὰ χρωματίζῃ τοὺς διαφορικούς χαρακτῆρας, μετὰ πολλῆς τῇ ἀληθείᾳ τέχνης, δι' ἰσπανικοῦ χρωστῆρος. Κατορθοῖ τουτέστιν ὁ μέγας τεχνίτης, ἀπ' ἄλλων χρόνων καὶ ἄλλων τόπων ἀντλῶν τὸν μῦθον, νὰ μεταφυτεύῃ ἐπιτυχῶς εἰς τὸ ἰσπανικὸν ἔδαφος τὴν ὑπόθεσιν καὶ καθαρῶς Ἰσπανικὴν νὰ καλλιεργῇ καὶ ἀναπτύσῃ αὐτήν. Μήπως τοῦτο δὲν εἶνε τὸ μέγα τῆς ποιήσεως καθήκον; Ἡ μήπως κατορθοῦσι τοιοῦτοι οἱ ποιηταὶ οἱ, ἐν τῷ ζήλῳ τῆς πίστεως ἐν τῇ ἀπεικονίσει, προβάλλοντες ψυχρὰ νευρόσπαστα παρελθόντων χρόνων καὶ τόπων πρὸ τῶν ὁμμάτων τῶν συγχρόνων θεατῶν, οἵτινες νυσταλέοι παρακολουθοῦσι θέαμα ψυχρὸν καὶ ἄκαιρον ἀνελίσσόμενον ἐν νεκρικῇ μεγαλοπρεπείᾳ πρὸ αὐτῶν;

Περὶ τὸ ὕψος, ἐν τέλει, τὰς ἀλληγορίας, τὰς εἰκόνας, τὴν φράσιν ὁ Καλδερὼν, ἐκτὸς ἐλαττωμάτων τινων ἄτινα ἐκάκισαν αὐτῷ οἱ κριτικοὶ, καταφαίνεται ἐπίσης θαυμασίος.

* *

Τοιοῦτος περίπου ἐν σκιαγραφίᾳ ὁ τελευταῖος τῆς Ἰσπανίας δραματικὸς, μετὰ τὸν ὁποῖον κλείει τὰς πύλας τοῦ τῷ Ἰσπανικῷ θεάτρῳ. Ὑπάρχουσιν ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν, ὡς ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων, φωτειναὶ περίοδοι μακρὰ καὶ σύντομοι, καὶ ἐν ταῖς περιόδοις ταύταις ἀποκτῶσιν οἱ λαοὶ τοὺς μεγάλους αὐτῶν ἄνδρας, τὰ φωτεινὰ μεταίωρα ἐν τοῖς γράμμασιν ἢ τῇ τέχνῃ. Αἱ περίοδοι αὗται ἀτυχῶς δὲν διαρκοῦσιν ἐπὶ πολὺ, οὐδὲ συχνάκις ἐπισκέπτονται λαόν τινα. Ἰδοὺ αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ Περικλέους, ἰδοὺ ἡ Ῥώμη ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου! Ὁ Καλδερὼν κλείει ὀπισθεν αὐτοῦ τὰς πύλας τοῦ Ἰσπανικοῦ θεάτρου, ἀλλ' ἀνοίγει εἰς τὸν ποιητικὸν τῆς Εὐρώπης κόσμον νέας ἐμπνεύσεων τρίβους καὶ πολλοὺς ἀποκτᾷ τοὺς μιμητὰς καὶ μεταφραστὰς. Κατὰ τὸν XVII καὶ XVIII αἰῶνα ἐμπνέει τοὺς Γάλλους ποιητὰς, κατὰ τὸν XVIII πάλιν τοὺς Ἰταλοὺς, ἐν οἷς τὸν διάσημον Gozzi. Καὶ ἐπὶ τέλους κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐν Γερμανίᾳ ὁ Γκαίτε¹ καὶ Schlegel τὸν μεταφράζουσι καὶ τὸν μιμοῦνται. Μέγας τῇ ἀληθείᾳ, ἀναφωνοῦμεν μετὰ τοῦ Hinard καὶ ἡμεῖς, καταστρέφοντες τὸν λόγον, μέγας ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ ποιητής, τοῦ ὁποῖου αἱ ἐμπνεύσεις συγκινοῦσι καὶ διδάσκουσι καὶ τέρπουσι λαοὺς, τόσῳ διαφορῶν πνεύματος καὶ χαρακτῆρος!

Ἐν Πειραιεῖ, κατὰ Σεπτέμβριον 1884.

ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΣ.

1) «Προμηθεὺς καὶ Πανδώρα.»

ΘΕΑΤΡΟΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Τὸ κατασκευασθὲν δημοτικὸν θέατρον οὗτινος τὸ σχέδιον ἐξεπόντησεν ὁ εὐδόκιμος μηχανικός τοῦ δήμου κ. Ι. Λαζαρίμος ἐξωτερικῆς τάξεως Κορινθιακῆς παρουσιάζει ὅψιν μεγαλοπρεπῆ καὶ ἐπιβάλλουσαν. Τὸ μήκος τῆς κυρίας οἰκοδομῆς εἶνε 45 μέτρων τὸ δὲ πλάτος 34. Εἰς τὸ μήκος τῆς οἰκοδομῆς δὲν συμπεριελήφθησαν τὰ ἐκ μαρμάρου προπύλαια καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ κλίμακες. Τὸ ὕψος τοῦ θεάτρου ἐν τῇ σκηνῇ εἶνε 30 μέτρων ἤτοι 10 μέτρων ἡ σκηνή, 10 ὑπὸ τὴν σκηνὴν καὶ 10 ὑπὲρ αὐτήν. Τὸ πλάτος τοῦ ἀνοίγματος τῆς σκηνῆς εἶνε 21 μέτρων τὸ δὲ ὕψος 13.50 ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ θόλου. Δεκαεπτὰ δὲ τὸ βάθος αὐτῆς. Ἡ τοποθεσία τοῦ θεάτρου ἐν τῷ τετραγώνῳ τῶν δημοτικῶν οἰκοδομῶν τῆς πλατείας Κοραῆς εἶνε προσφορωτάτη, διότι ἔνεκεν τῆς κλήσεως τοῦ ἐδάφους ἀνερχομένης εἰς 0.07 κατὰ γραμμικὸν μέτρον, δυνατὴ καθίσταται ἡ κατ' εὐθείαν εἰσόδος εἰς τὴν πλατείαν τοῦ θεάτρου δι' ὀλίγων ἐξωτερικῶν βαθμίδων, πλευρικῶς δὲ ἡ κατασκευὴ δέκα ἀποθηκῶν ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγον εἰσόδημα θέλει ἔχει ὁ δῆμος.

Διὰ τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν τοῦ θεάτρου ἐλήφθη βάσις τὸ θέατρον τοῦ Ὀδείου τῶν Παρισίων (théâtre d' Odéon) γενικῶς παραδεδεγμένον παρ' ὅλων τῶν ἀρχιτεκτόνων, διὰ τὴν καλὴν αὐτοῦ ἐσωτερικὴν διάταξιν. Ὑπὸ τῆς αὐτῆς βάσεως ἐνεπνεύσθη ὀνοματικὸς ἀρχιτέκτων ὁ κ. Fischer διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ θεάτρου τοῦ Μονάχου, φημιζομένου ὡς ἐκ τῶν καλλιτέρων τῆς Εὐρώπης. Παρελείφθη ἡ ἰσόπεδος σχεδὸν τῇ πλατείᾳ σειρὰ τῶν θεωρείων καθόσον παρατηρήθη ὅτι ὀλίγοι αὐτὴν συχνάζουσι, τοιοῦτοτρόπως ὀλόκληρος ὁ χώρος τοῦ πετάλου ἐδόθη εἰς τοὺς ἐν τῇ πλατείᾳ θεατάς. Ἡ πρώτη σειρὰ τῶν θεωρείων ἐτοποθετήθη εἰς 3 μέτρων μέσον ὕψος ἀπὸ τῆς πλατείας.

Τὸ θέατρον περιέχει τρεῖς σειρὰς θεωρείων καὶ τὸ ὑπερῶν. Ἐκάστη δὲ σειρὰ περιέχει 23 θεωρεῖα χωριζομένων ἀλλήλων δι' ἡμιφραγμάτων, ὥπως μὴ ἐμποδίζηται ἡ θέα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς σκηνῆς εἰς τοὺς καθημένους ὀπισθεν τῆς πρώτης σειρᾶς διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ θεωρεῖα προεξέχουσι τῶν τοίχων τοῦ πετάλου ἐν εἴδει ἐξωστῶν ἄνευ οὐδενὸς στηρίγματος. Ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν θεωρείων εἶνε 69.

Τὸ ὑπερῶν σχηματίζεται ἀμφιθεατρικῶς διὰ τριῶν σειρῶν βαθμίδων ἢ καθισμάτων. Τὸ ὕψος τῶν θεωρείων εἶνε 2.30 τὸ πλάτος 1.80—2.00 καὶ τὸ βάθος 2. Ἡ διάμετρον δὲ τοῦ ἡμικυκλίου πετάλου τῆς πλατείας 16.

Ὡς πρὸς τὴν χωρητικότητα τὸ θέατρον περιλαμβάνει ἐν τῇ πλατείᾳ 600, ἐν τοῖς 69 θεωρείοις 414 ἐν τῷ ὑπερῶν 300, ἤτοι ἐν ὅλῳ 1314 ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ 1500 θεατάς.

Ὡς πρὸς τὰς ἐξόδους αὐταὶ εἰσι διὰ μὲν τοὺς ἐν τῇ πλα-

τείλας καὶ θεωρείους θεατὰς πέντε διὰ δὲ τοὺς ἐν τῇ σκηνῇ ὑποκριτὰς δύο. Ἐκ τῶν ἐξόδων τούτων τρεῖς μὲν εἰσὶν ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἀνὰ μία δὲ ἐφ' ἐκάστης τῶν πλαγίων ὀψεων. Ἡ ἐκ τῶν θεωρείων ἀναχώρησις ἐκτελεῖται δι' ἐξ εὐρυχώρων κλιμάκων, ἐξ ὧν τέσσαρες ἄγουσι πρὸς τὰς ἐξόδους τοῦ μετώπου αἱ δὲ ἑτεραι δύο πρὸς τὰς ἐξόδους τῶν πλαγίων ὀψεων.

Ἀπεδείχθη, καὶ ἐκ τῶν νεωστὶ δυστυχημάτων ἐπιστοποιηθήη ὅτι ἐν περιπτώσει πυρκαϊᾶς τὸ καλλίτερον θέατρον εἶνε ἐκεῖνο ὅπερ παρουσιάζει τὰς περισσοτέρας ἐξόδους.

Πρὸς πρόληψιν ὅμως τοιούτου δυστυχήματος ἐλήφθη ὑπ' ὀφει ἡ κατασκευὴ διπλῶν δεξαμενῶν, ἐξ ὧν μία μεταξὺ σκηνῆς καὶ πλατείας κατὰ τὴν θέσιν τῆς ὀρχήστρας, καὶ ἡ τοποθέτησις μεταλλικοῦ παραπετάσματος ἀπομονοῦντος τὴν πλατεῖαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς.

Ἡ εἴσοδος τοῦ θεάτρου εὐρύχωρος παρουσιάζει καὶ τὴν ὄψιν καλὴν, σειρὰ κιόνων ἀνταποκρίνεται δὲ εἰς τὰ ἄκρα τῶν μαρμαρίνων κλιμάκων, αἵτινες ἄγουσιν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ θεάτρου (foyer). Ἐν τῇ ἱσοπέδῳ τῆς πλατείας δύο εὐρύχωρα καφενεῖα, μήκους ἕκαστον 14 μέτρων καὶ πλάτους 5 ἑσονται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐν τῇ πλατείᾳ θεατῶν. Εἰς ὕψος 5.60 ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τῆς εἰσόδου ὑπάρχουσιν αἱ αἰθούσαι τοῦ θεάτρου (foyers) ἐξ ὧν ἡ μείζων ἡ ἐπὶ τοῦ μετώπου ἔχει πλάτος 8 μ. καὶ μήκος 32 σειρὰ δὲ 16 μαρμαρίνων στύλων περὶ τὰ χεῖλη τῶν κλιμάκων καθιστᾷ τὴν ὄψιν τῆς αἰθούσης ταύτης μεγαλοπρεπεστάτην. Ἀπέναντι τῶν θεωρείων ὑπάρχουσι ἑτεραι δύο αἰθούσαι ἀνταποκρινόμεναι εἰς τὰ καφενεῖα τῆς πλατείας καὶ τῶν αὐτῶν διαστάσεων μὲ ἐκεῖνα.

Ὁ ἀερισμὸς τοῦ θεάτρου ἐκτελεῖται κατὰ τὸ μέσον τῆς ὀροφῆς τοῦ πετάλου πρὸς τοῦτο δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν θέρμανσιν ἐν καιρῷ χειμῶνος, μολοντί διὰ τὸ κλίμα ἡμῶν τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ περιττὸν ἐλήφθη ὑπ' ὀφει τὸ σύστημα, ὅπερ ἐφήρμοσαν ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Βιέννης. Τῇ συνδρομῇ δύο ἀεριστήρων (ventilateurs), τοῦ ἐνὸς ἐμφυσιτικοῦ τοποθετουμένου ἐν τῷ ὑπογείῳ τοῦ θεάτρου, τοῦ δὲ ἑτέρου ἀναροφητικοῦ τοποθετουμένου ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς ὀροφῆς τῆς πλατείας, πλησίον τοῦ κατὰ τὸ μέσον ἀνοίγματος ἐξ οὗ κρέμαται ὁ πολυέλαιος. Ἡ κίνησις τοῦ ἀέρος ἡ προκαλουμένη ἐκ τῶν ἀεριστήρων ἐκτελεῖται ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω προκαλουμένη ἐκ τῆς θερμότητος τῆς παραγομένης ὑπὸ τοῦ πολυελαίου. Καθαρὸς ἀὴρ ἀντλούμενος ἐκ τῶν ἐξω θερμαίνεται κατὰ τὸν χειμῶνα, διερχόμενος διὰ θερμογῶγων καὶ εἰς θερμοκρασίαν 17—18 εἰσέρχεται διὰ τῶν πατωμάτων ἐντὸς τοῦ θεάτρου.

Ἐν καιρῷ βροχῆς ὑπάρχει καταφύγιον ἐκ στεγάσματος σιδηροῦ πρὸς τὴν ἀντικειμένην τῆς ὁδοῦ Ἀθηνῆς ὁδὸν ὅπου εἰσερχομένων τῶν ἀμαξῶν, προφυλάσσονται ἐκ τῆς βροχῆς οἱ ἐξερχόμενοι ὅπως εἰσέλθωσι εἰς τὸ θέατρον.

(Ἐκ τῆς ἐφημ. «Σφαίρας».)

ΔΗΜΟΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

(ἐξ ἀνεκδότου συλλογῆς.)

Ὁ Σερπιέρος ἢ τὸ Χριστόψαρο.

Ὑπάρχει εἶδος τι ἰχθύος, γνωστὸν παρὰ τοῖς ἀλιεῦσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα Σερπιέρος ἢ Χριστόψαρο, περὶ τοῦ ὁποίου σώζεται ἡ ἐξῆς παράδοσις.

Διερχόμενός ποτε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τινος παραλίου χωρίου, κατοικουμένου ὑπὸ ἀλιέων, παρεκλήθη ὑπὸ τῶν κατοίκων αὐτοῦ νὰ παραμείνῃ παρ' αὐτοῖς. Ὁ Ἰησοῦς, ἐνδούς εἰς τὰς παρακλήσεις των παρέμεινε μετὰ τῶν μαθητῶν του καὶ ἤρξατο νὰ διδάσκῃ αὐτούς· ἀλλ' οὗτοι θυμωθέντες διὰ τὴν διδασκαλίαν του ἀπεδίωξαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ χωρίου των. Ὁ Ἰησοῦς μὴδ' ὅλως ἀγανακτήσας ἀνεχώρησε καὶ πορευθὺς ὀλίγω μακρότερον ἐκαθέσθη ἐπὶ τινος παρὰ τὴν παραλίαν βράχου, ἀφίει τοὺς πόδας του νὰ βυθίζωνται ἐν τῷ ὕδατι. Τότε κατὰ τὴν παράδοσιν ἐγένετο θαῦμα μέγα. Ἰχθύες, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἀνελθόντες, ἔλειχον (!) καὶ κατεφίλουν τοὺς γυμνοὺς αὐτοῦ πόδας· ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἔλαβεν ἓνα ἐξ αὐτῶν διὰ τῶν δύο του δακτύλων καὶ παραδόξως ὁ ἰχθύς οὗτος ἤρχισε νὰ λαλῇ, καὶ μάλλιστα νὰ ψάλλῃ.... Ἐκτοτε οἱ ἀπόγονοι τοῦ ἰχθύος τούτου, ἀφέντος παρὰ τοῦ Χριστοῦ, λαλοῦσι καὶ ψάλλουσι πρὸς δόξαν τοῦ Κυρίου εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, τὴν φωνὴν δ' αὐτῶν λέγουσιν ὅτι ἀκούουσιν οἱ ἀλιεῖς καὶ εἰς βάθος δέκα ἢ δεκαπέντε ὀργυῶν, ὡσάκις ἡ λέμβος αὐτῶν διέρχεται ἄνωθεν τοῦ μέρους ἐν ᾧ εὐρίσκονται τοιοῦτοι. Φέρει δ' ἐφ' ἐκατέρας τῶν πλευρῶν αὐτοῦ τοὺς τύπους τῶν δακτύλων τοῦ Χριστοῦ. Τινὲς τῶν ἀλιέων θεωροῦσι τὸν ἰχθὺν τοῦτον ἱερὸν, ὡς οἱ χωρικοὶ τὰς χελιδόνας, ἐξ ἄλλης πάλιν παραδόσεως, καὶ διὰ τοῦτο ὡσάκις τύχῃσι νὰ συλλάβωσι τοιοῦτον διὰ τοῦ ἀγκίστρου των, μετ' εὐλαθείας μεγάλης ἀπολύουσιν αὐτὸν καὶ προσπαθοῦσι διὰ διαφόρων ἐξιλεωτικῶν μέσων νὰ ἐξιλεώσωσι τὸν Χριστὸν, οὗ τὸν ἱερὸν ἰχθὺν ἐμόλυναν διὰ τῶν χειρῶν των.

Ὁ ἰχθύς οὗτος καλεῖται, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, Σερπιέρος ἢ Χριστόψαρο, ἴσως δὲ εἶνε ὁ πλάταξ ἢ ὁ πλατίστακος τῶν ἀρχαίων. Ἐκαλεῖτο δὲ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα οὕτω εἶδος τι ἰχθύων, οἵτινες ἦσαν πλατεῖς, ὡς ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος. Εἶνε δὲ ἤδη πληρέστατα βεβαιωμένον, ὅτι εἶδη τινὰ ἰχθύων, ἐκπέμπουσι φωνὰς, ἀποτελούσας εἶδος τι μουσικῆς ἀρμονίας, ὡς τοῦτο παρατηρήθη ἐπὶ τινων ἐκβολῶν ποταμῶν, εἰς ἃς περιηγηταὶ ἐκπληκτοὶ παρατήρησαν τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὅπερ ἔδωκεν αἰτίαν εἰς γένεσιν πολλῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου θεωριῶν, μέχρις ὅτου ἀνεκαλύφθη ἡ ἀλήθεια. Τοιοῦτα δὲ εἶδη εἶνε ἡ κίαινα ἢ σκιανὴς (Γαλλ. ombre, Ἰταλ. ombri-ne), ἥτις εὐρίσκεται εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰ ἰταλικὰ παράλια, καὶ περὶ ἧς οἱ ἰταλοὶ ἀλιεῖς λέγουσιν, ὅτι ἀκούουσι τὴν φωνὴν τῆς εἰς βάθος εἰκοσιν ὀργυῶν, καὶ οἱ πωγωνία, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὰ πλοῖα, ἐκπέμποντες ἤχους